

аудита. – К.: А.С.К., 1998. – 768 с.

4.Ивахненко С. Современные информационные технологии управления предприятием и бухгалтерия: проблемы и вызовы // Бухгалтерский учет и аудит. – 2006. – №4. – С.52-58.

Отримано 26.06.2007

УДК 657.446

І.А.КРАЇВСЬКА

Харківська національна академія міського господарства

ВИКОРИСТАННЯ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ В УПРАВЛІННІ ПІДПРИЄМСТВОМ І БУХГАЛТЕРІЇ

Розглядаються застосування сучасних інформаційних технологій як інструмента, призначеного для упорядкування діяльності підприємства як органічного цілого, навіть якщо мова йде про автоматизацію діяльності окремого підрозділу, у тому числі бухгалтерії.

Сьогодні вже є очевидним, що економіка незалежної України вже пройшла певний шлях розвитку. Україну визнали країною з ринковою економікою ЄС і США, незабаром – вступ у Всесвітню організацію торгівлі. Все більше українських підприємств стають власністю іноземних компаній, а велика їх кількість залучає інвестиції на світових ринках. Тобто вже діють ефективні власники, що або зуміли належним чином організувати на підприємствах господарські процеси, або питання організації управління і виробництва стоять у них на порядку денному. Відповідно для українського бізнесу актуальність набувають такі ж питання, як і для підприємств і менеджерів розвинутих країн. Серед них – впровадження в господарську практику інформаційних технологій і програмних систем для автоматизації не тільки і не стільки традиційного бухгалтерського обліку, але насамперед для постачання, виробництва, дистрибуції, логістики – власне всього того, що і складає основну діяльність підприємства і приносить прибуток.

У зв'язку з цим у бухгалтерів є вибір – або залишитися в межах традиційного розуміння своєї спеціальності, пов'язаної насамперед із складанням фінансової звітності і розрахунком податків, або опанувати новими знаннями і взяти активну участь у реформуванні економічних систем власних підприємств.

Великої відмінності для самого підприємства тут немає. У першому випадку роль і значення бухгалтерів і бухгалтерії будуть відповідати традиційному, тобто європейському (німецькому, французькому) розумінню, коли бухгалтерія є в основному технічним реєстратором поточної інформації, а аналіз і тлумачення інформації, планування показників здійснюють інші підрозділи і фахівці (плановики, економі-

сти, фінансисти, працівники контролінгу). Втім така ситуація була характерною і для радянської практики господарювання великих підприємств.

У другому випадку, який більш притаманний американській бізнесовій практиці, сама бухгалтерія, наприклад, може мати в складі інших підрозділ так званого управлінського обліку, а також плановий, фінансовий відділи і навіть відділ інформаційних технологій [1]. Звичайно, роль бухгалтерії і її працівників тут інша, на порядок вища.

Сьогодні для українських підприємств найбільш актуальними є такі концепції інформаційних систем, як MRP II і ERP, що фактично стали світовими стандартами [2].

MRP II на сьогодні є базою для планування ресурсів підприємства (Enterprise Resource Planning – ERP), що іноді також називають плануванням ресурсів у масштабі підприємства (Enterprise-wide Resource Planning). В основу ERP покладено принцип створення єдиної бази даних (repository), що містить усю ділову інформацію, накопичену організацією в процесі ведення ділових операцій, включаючи фінансову інформацію, дані, пов'язані з виробництвом, управлінням персоналом, або будь-які інші відомості. Це дозволяє уникнути необхідності передачі даних від підсистеми до підсистеми. Крім того, будь-яка частина інформації, яке має підприємство, стає доступною одночасно для всіх працівників, що мають відповідні повноваження.

Незважаючи на те що обліковий модуль є невід'ємною складовою ERP-систем, ідеологія їхнього впровадження і використання істотно відрізняються від програмних систем, призначених для автоматизації винятково бухгалтерських задач.

Якщо бухгалтерська система структурована відповідно до ділянок обліку, що охоплюють один чи кілька бухгалтерських рахунків, то ERP-система описує функції всередині трьох основних процесів розширеного економічного відтворення – процесів придбання, виробництва і реалізації.

Впровадження бухгалтерської системи – проект більш простий і локальний. Його ціль — надати бухгалтерії зручний, надійний і ефективний інструмент автоматизованого ведення бухгалтерського і податкового обліку. В процесі впровадження ERP-системи також необхідне безперервне навчання, що обумовлено концептуальним рівнем нових знань, навичок і вмій у роботі. Бухгалтерське впровадження вимагає не масштабної перепідготовки фахівців, а тільки навчання бухгалтерів.

Ініціатором рішення про впровадження бухгалтерської програми найчастіше виступає головний бухгалтер (фінансова служба). Основні особи, зацікавлені у впровадженні ERP, – це інвестори, акціонери, вла-

стики. В основному рішення про впровадження системи приймається генеральним директором, що може бути також одним із власників підприємства, але володіє більш високим рівнем необхідних знань і управлінських навичок, маючи досвід практичної діяльності в цій сфері.

Якщо впровадження бухгалтерської системи припускає в основному реалізацію локального проекту перебудови системи обліку, то впровадження ERP-системи стосується усіх структур, служби і кадри, служить причиною корінної перебудови системи ведення бізнесу і управління усією фірмою «зверху вниз». І це може мати досить «революційний» вигляд з погляду як бухгалтерії, так і працівників оперативних підрозділів.

Отже, ERP-системи будуються таким чином, що першочерговою задачею стає коректний збір даних. У системах такого класу для багатьох операцій потрібні надзвичайно висока їх точність і синхронізація, у противному випадку розрахунковий алгоритм системи може привести до серйозних помилок. Тому етап управління даними – один з найбільш трудомістких, важливих і тривалих, підготовка фахівців дуже відповідальна, а процес впровадження має ітераційний характер.

Розробка і впровадження ERP-систем – це могутня галузь світового бізнесу з багатомільярдними доходами. Найбільш відомим постачальником ERP-систем є німецька компанія SAP AG зі своїм програмним продуктом SAP/R3. Її частка на світовому ринку ERP-систем складає від 30 до 60%, а річний оборот – до 5 млрд. дол. [3].

Сьогодні на вітчизняному ринку ERP- і наближених до них систем присутні українські, російські і західні продукти. Західні (SAP, Oracle, Microsoft, IFS) і російські («1С», «Вітрило», «Галактика») розробники в основному працюють через торгових партнерів. Українські розробники пропонують свої програмні продукти самостійно. Всього на ринку представлено кілька десятків систем класу ERP.

В основному в Україні ринок систем управління підприємством представлено двома ціновими категоріями: дорогі західні і дешеві українські і російські розробки. Наймогутніші системи класу ERP дуже дорогі. Вартість системи SAP/R3, її встановлення і налагодження можуть досягати десятків мільйонів доларів, в Україні – сотень тисяч і мільйонів доларів. Оскільки ця програмна система є найбільш відомим програмним продуктом класу ERP, значна кількість українських підприємств прагнуть її впровадити. Однак через високу вартість, необхідності реорганізувати діяльність підприємства і недоліків відповідних фахівців дуже рідко в Україні вдається впровадити систему SAP/R3 у запланованих обсягах і термінах.

Найчастіше підприємства використовують окремі модулі або групи модулів системи SAP/R3. Наприклад, вартість впровадження системи «1С: Підприємство 8.0» у порівняно великих промислових масштабах складає порядка 100 тис. дол., тоді як SAP/R3 – починаючи від 500 тис. дол. [4].

Різниця в ціні зумовлена якістю продуктів і відповідно відмінностями в обсягах витрат праці на їхню розробку. Крім того, вартість продуктів ERP прямо залежить від їхніх функціональних можливостей і потреб клієнтів. Так, програмні продукти фірми «1С» розглядаються як «конструктор», на базі якого можна автоматизувати окремі бізнес-процеси, а, скажемо, SAP/R3 (Oracle E-Business Suite) контролюють якість кожного етапу господарської діяльності.

Цікаво, що попит підприємств середнього бізнесу в Україні, з одного боку, спонукав розроблювачів шукати нові рішення і пропонувати ринку програмні системи в ціновому сегменті між 10 тис. і 500 тис. дол. Саме так і з'явився на ринку програмний продукт «1С: Підприємство 8.0». З іншого боку, SAP зі своїм рішенням My SAP All-in-One (SAP/R3, обмежений ліцензійною угодою) опустився в більш низький ціновий сегмент до 200 тис. дол. Конкуренцію імпортним системам категорії складають також російські «Галактика» і «Вітрило». Досить міцно закріпилися на ринку українські компанії «Інтелект-Сервіс» і GrossBee (таблиця).

Окремі ERP-системи на українському ринку

Програмні продукти	Розроблювач	Постачальник / консультант
SAP/R3, MySAP All-in-One	SAP AG, Німеччина	Корпорація «Інком»
Oracle E-Business Suite	Oracle, США	ТОВ «Борлас Україна», InnoWare
Oracle - JD Edwards EnterpriseOne	PeopleSoft (належить Oracle), США	Robertson & Blums Corporation
Microsoft Business Solutions - Axapta, Microsoft Business Solutions - Navision	Microsoft, США	IDM, InnoWare
«Галактика»	«Галактика», Росія	Представництво в Україні
«ІТ-підприємство»	НВП «Інформаційні технології», Україна	НВП «Інформаційні технології»
«1С ПРО»	ТОВ «Інтелект-Сервіс», Україна	«Інтелект-Сервіс»
1С: Підприємство 8.0	1С, Росія	Ряд компаній
FinExpert	IDM, Україна	IDM
GrossBee XXI	НПФ GrossBee, Україна	НПФ GrossBee
Парус-Підприємство	Парус, Росія	Представництво в Україні

Партнери західних розробників пропонують ринку системи як з

повним, так і з обмеженим функціоналом і за меншою ціною. А українські і російські розробники продовжують удосконалювати свої програмні продукти, інвестуючи в нові рішення і підвищуючи їхню вартість.

Таким чином, сучасні інформаційні технології повинні сприйматися керівниками та бухгалтерами як інструмент для упорядкування діяльності підприємства. Саме під таким кутом зору необхідно розглядати проблеми, пов'язані з функціями облікового програмного забезпечення, питаннями його вибору, впровадження та використання.

1.Potter Douglas A. Automated Accounting Systems and Procedures Handbook. – New York: John Wiley & Sons, 1991. – 562 p.

2.Де Роза К. Планирование ресурсов, синхронизированное с покупателем (CSRP) // <http://www.citforum.ru>.

3.О'Лири Дэниел. ERP-системы. Современное планирование и управление ресурсами предприятия. Выбор, внедрение, эксплуатация. – М., 2004. – 272 с.

4.Марциновский В. Братья по разуму // Деловой журнал. – 2005. – № 5. – С. 58-62.

Отримано 26.06.2007

УДК 338

Н.І.ГОРДІЄНКО, канд. екон. наук, О.В.ШКУРКО
Харківська національна академія міського господарства

АВТОМАТИЗАЦІЯ РОЗРАХУНКІВ ПО НАРАХУВАННЮ АМОРТИЗАЦІЇ ОСНОВНИХ ФОНДІВ

Розглядаються основні методи нарахування амортизації відповідно до вимог чинного законодавства України. Обґрунтовується та наводяться переваги використання на ПЕОМ автоматизованих режимів розрахунку основних кроків з нарахування амортизації.

З 1 липня 2000 р. згідно з П(С) БО 7 на підприємствах всіх форм власності амортизація основних фондів нараховується із застосуванням п'яти методів [5]. Підприємствам надано право обирати і використовувати з них будь-який. Наявність декількох методів нарахування амортизації дало можливість підприємствам вибирати такий метод, який найбільше відповідає особливостям їх господарювання [7]. Але разом з цим визначення в конкретних умовах найефективнішого методу вимагає виконання великої аналітичної роботи із значним обсягом інваріантних розрахунків. Різні шляхи подолання цього протиріччя періодично розглядаються в наукових публікаціях цілого ряду фахівців. Серед них слід відзначити відомі роботи таких авторів, як З.М.Борисенко, Н.П.Борщ, С.В.Голов, В.М.Костюченко, Н.П.Москалюк, А.Г.Савченко, Ф.Л.Федорченко [1-3, 6] та ін. У цих публікаціях домінують визначення економічної сутності амортизації, розкривають-